

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.70.65-79>

УДК: 721,725, 728

Кравченко Ірина Леонідівна,

доктор архітектури,

професор кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування,

Київський національний університет будівництва і архітектури

kravchenko.il@knuba.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-3972-5215>

Гершуні Ольга Михайлівна,

доцент кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування,

Київський національний університет будівництва і архітектури

gershuni.om@knuba.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0002-4171-0466>

INTERGENERATIONAL SPACES – ПРОСТІР ЩО ПОЄДНУЄ ПОКОЛІННЯ: АРХІТЕКТУРА, ЩО ОБ'ЄДНУЄ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ ТА ДІТЕЙ

Анотація: в статті представлений аналітичний огляд концепцій та прикладів формування архітектури, що поєднує покоління: літніх людей та дітей. Фахівці-архітектори з різних країн розмірковують над можливістю такого поєднання та відображення його в архітектурі, відповідно до місцевої специфіки. Відомості проілюстровані прикладами, де таке поєднання поколінь функціонально вирішено за допомогою різних прийомів та засобів, та формує спеціальне середовище, яке є і чітко зонованим і загальнодоступним для різних вікових груп користувачів.

Ключові слова: архітектура соціальних закладів; будівлі змішаної типології; архітектура для літніх людей та дітей; простір що поєднує покоління; вертикальні ферми.

Постановка проблеми. Будівлі змішаної типології (mixed-use architecture) стали вже досить звичним досвідом у світі та в Україні. Але, здебільшого, ми звикли розуміти це поняття дивлячись на приклади багатфункціональних комплексів – торговельно-розважальних, культурно-освітніх, офісно-адміністративних тощо. Сьогодні, однак, диктує необхідність перегляду можливостей поєднання інших закладів в одну будівлю, які, традиційно, вважалися окремими, інколи досить специфічними типологічними ланками. Intergenerational spaces – термін, що прийшов до нас з закордону, означає поєднання в одній будівлі, центрі, комплексі, громадському просторі різних вікових груп користувачів, а саме – дітей та літніх людей. Таке поєднання

дозволяє більш ефективно використовувати загальний простір, освітні та спортивні приміщення у закладах, що призначені впроваджувати реабілітаційні, доглядові та початкові освітні функції – будинки для літніх людей, дитячі садочки та початкові школи, центри реабілітації. В статті запропоновано розглянути та проаналізувати можливості такого поєднання.

Аналіз досліджень і публікацій. Авторами статті досліджувалися різні аспекти формування архітектури закладів неформальної освіти для різних вікових груп населення, адже освітньо-просвітницька функція присутня в різних варіаціях і в будинках для літніх людей, і в закладах для малечі: теоретичні основи формування архітектури закладів неформальної освіти в умовах сьогодення [1-3], дитячі позашкільні заклади [4, 5], архітектура закладів для літніх людей [6, 7]. У дослідженнях Обиночної З. В. запропоновано схему функціонального зонування території центру для осіб похилого віку та дітей-сиріт та схему функціонально-планувальної організації такого центру [8]. Архітектори та науковці з лондонської компанії Matter Architecture проводять дослідження у напрямку поєднання різних поколід під дахом однієї будівлі та розмірковують над поняттям Intergenerational housing – житло, що об'єднує покоління [9]. Польські дослідниці Anna MARTYKA та Zuzanna CHMURA провели розлоге дослідження щодо можливості влаштування такого між поколінняного закладу в с. Гродзіско Долне, Польща [10]. Шведська архітекторка Anna Risenfors (SAR/MSA) та її данська колега Kristina Møller Hansen (Friis & Moltke) презентували окремі результати впровадження ідеї простору, що об'єднує покоління, в одному архітектурному об'єкті у своїх країнах [11]. Донна Баттс, директорка національної групи «Об'єднані покоління» (Generations United) каже, що в США близько 500 таких навчальних центрів, і тенденція зростає: «На демографічні показники можна дивитися не як на проблему, а як на актив. Люди різного віку цінні та можуть щось дати суспільству!» [12, 13]. Matthew Usher наводить кілька прикладів сучасного трактування в архітектурі просторів для літніх людей та згадує досвід Японії у поєднанні у спільному просторі дітей та осіб похилого віку [14].

Мета статті. Аналітичний огляд публікацій та архітектурних вирішень за темою поєднання функціональних сценаріїв в архітектурі для дітей та літніх людей.

Основна частина. Англійські фахівці говорять: «Intergenerational housing (житло, що об'єднує покоління) – це нова ідея, заснована на старій моделі: люди різного віку живуть разом і діляться своїми навичками та часом. У минулому це, як правило, відбувалося в межах великих сімей або тісно згуртованих місцевих громад. Зовсім недавно ця ідея була впроваджена в окремих будинках для літніх людей. Ідея Matter Architecture полягає в тому, що таке партнерство можна

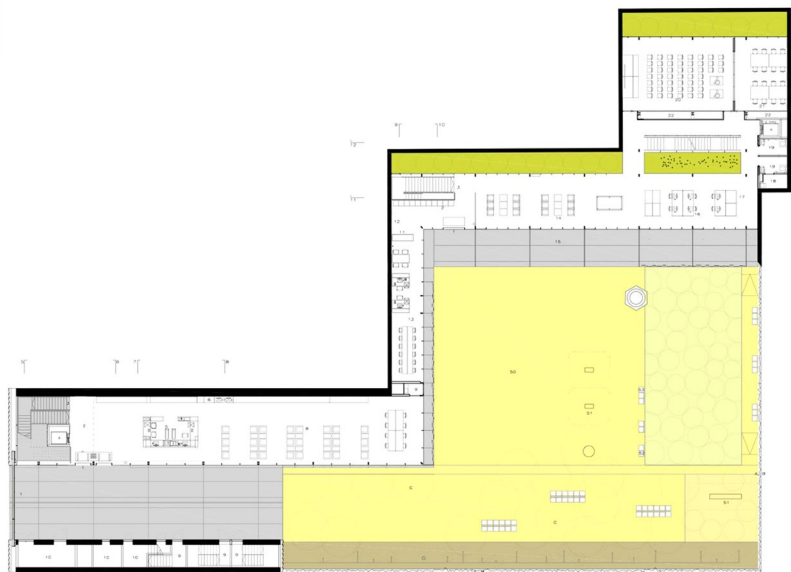
розділити між не пов'язаними родинними зв'язками людьми, які живуть незалежним сучасним життям і отримують взаємну вигоду» [8].

Matthew Usher наголошує на сучасних реаліях збільшення тривалості життя та старіння населення – потужний вплив соціально-економічного фактору [2] на формування будівель із змішаними функціями для різних вікових груп населення: «Збільшення тривалості життя та зміни в суспільстві (що спонукає матерів працювати поза домом) означають, що кількість дитячих садків і центрів/будинків для літніх людей зростає. Очевидно, є можливість змінити спосіб надання допомоги як молодим, так і літнім – те, що Японія робить вже понад 40 років. Kotoen, «уого shisetsu» (заклад для дітей і людей похилого віку) у Токіо, є найстарішим інтегрованим закладом для вікових груп у Японії, відкритим у 1976 році. Тут взаємодія перетинає обидві сторони: люди похилого віку можуть волонтерити в дитячій кімнаті, діти відвідують загальні зони будинку престарілих, і обидва об'єднуються для проведення особливих заходів» [7, 14].

Серед архітектурних прикладів функціонального поєднання громадського простору, простору для літніх людей та дітей Matthew Usher виділяє Sant Antoni - Joan Oliver Library від RCR Arquitectes у м. Барселона, Іспанія (рис.1) [14, 15].

А

Б

Рис. 1. Sant Antoni - Joan Oliver Library від RCR Arquitectes у м. Барселона, Іспанія [14, 15]: а – загальний вигляд; б – план першого поверху.

Це, з одного боку, відкрита громадська бібліотека, що є простором для відпочинку для читання. З іншого боку, це будинок для літніх людей, що функціонально поєднаний з громадським простором. Крім того, простором для дітей у цьому комплексі виступає дитячий ігровий майданчик, який, у свою чергу, є внутрішнім двором бібліотеки та саме тут і поєднуються різні вікові групи,

відпочиваючи, спілкуючись та проводячи час разом - разом, це є соціально динамічним міським проєктом [14, 15].

На глобальній проблемі старіння населення наголошують Anna MARTYKA та Zuzanna CHMURA у своїй статті «Bridging the gap between children and seniors: the architectural design of intergenerational spaces in Grodzisko Dolne, Poland». Дослідниці наводять статистичні дані про те, що у 2021 році в Польщі, згідно з національним переписом, кожна п'ята людина старша 60 років. Ці люди тепер складають понад 23% населення, а 10 років тому вони становили 17 %. Це означає, що суспільству потрібні нові способи інтеграції літніх громадян, щоб зберегти їх активність та здоров'я у суспільстві [10].

У громаді с. Гродзіско Долне, Польща, дослідницями було проведено ґрунтовне опитування щодо необхідності побудови громадського центру, який би поєднував функціонально різні вікові групи користувачів: дітей та літніх людей. Методологічно дослідження складалося з декількох етапів: вивчення літератури з питань інтеграції, діагностичного опитування, аналізу та узагальнення отриманої інформації у вигляді функціонально-програмної концепції. Підсумовуючи результати опитування, дослідниці говорять, що, незважаючи на зосередженість на власних потребах, кожна опитана вікова група виявила бажання інтегруватися, налагоджувати мости між поколіннями та налагоджувати стосунки. Опитування показало, що мешканці с. Гродзіско Долне дедалі більше усвідомлюють існуючі соціальні розбіжності та прагнуть подолати їх за допомогою взаємодії між поколіннями. Проєкт дитячого садка, який стане простором, що поєднує покоління в Гродзіско Дольне, може стати відповіддю на потреби громади. Таке інклюзивне місце сприятиме подоланню бар'єрів між поколіннями, дозволяючи налагоджувати стосунки. Ініціатива може бути корисною задля підвищення розуміння, поваги та гармонії в громаді, створюючи простір, де покоління можуть вчитися одне в одного. (рис. 2) [10].

В архітектурній концепції будівлі була врахована необхідність в чіткому зонуванні та, разом із тим, у наявності приміщень, що мають виконувати функції об'єднання поколінь, такі як:

- зона психічного здоров'я (консультації, що спрямовані на підтримку найменших дітей та людей похилого віку, які потребують додаткової психологічної допомоги);
- теплиця, де діти та пенсіонери зможуть брати участь у вирощуванні трав, овочів та фруктів. Потім ці продукти можна буде використовувати в інтеграційній кімнаті, що обладнана кухнею [10].

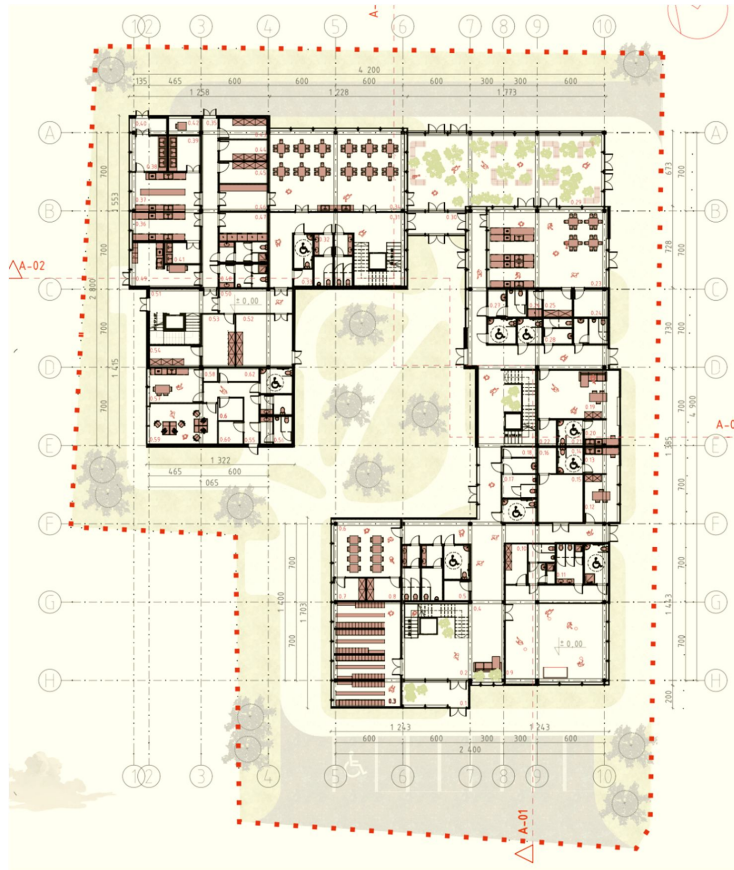

Рис. 2. Концепція дитячого садка, що об'єднує покоління у с. Гродзіско Долне, Польща. Anna MARTYKA та Zuzanna CHMURA, планування [10]

У школі Sandarnas у Гетеборзі школярі та люди похилого віку тепер будуть використовувати одну будівлю. Цей проєкт є першим у своєму роді у Швеції, і розробка проєкту такого калібру вимагає поваги та розуміння відмінностей і потреб поколінь. Шведська архітекторка Anna Risenfors (SAR/MSA) компанії what!Arkitektur розповідає по досвід об'єднання поколінь у своїй країні: «Проектування будівлі як для школярів, так і для літніх людей було цікавим викликом. Ми зосередилися на вічних цінностях і міцних матеріалах, які можуть бути зручними для людей будь-якого віку. Житло для літніх людей зазвичай більше схоже на лікарню, ніж на дім. Щоб подолати це, ми особливо зосередилися на світлих просторах, узгодженій палітрі матеріалів і «відчутті дому» [11].

Компанія Hemsö розробила унікальний проєкт початкової школи та будинку для людей похилого віку, об'єднаних в одній будівлі в районі Sandarnas в Гетеборзі. Школа складається з класів на 400 учнів та будинку для літніх людей на 100 місць. Школа на 400 учнів розташована на 1-3 поверхах будівлі, де також є кухня для приготування їжі, спортивна зала і гараж. Будинок людей похилого віку на 100 місць розташований на 4-8 поверхах з видом на вхід у гавань Гетеборга та паркову зону. Будівництво розпочато влітку 2020 року, а заселення було завершено навесні 2023 року (рис. 3) [16].

Рис. 3. Школа та будинок для літніх людей в районі Sandarnas в Гетеборзі, Швеція [11,16].

У новому районі Hemlingby у Євлі одна з провідних архітектурних фірм Скандинавії Whitearkitekter спроектувала будівлю незвичайного планування. Муніципальний дитячий садок, школа, спортивна зала і будинок для людей похилого віку зібрані під одним дахом, де діти та люди похилого віку можуть зустрітися, незважаючи на межі поколінь (рис.4) [17]. Тут місто Євле опікується масштабним проєктом, який включає житло для літніх людей, дошкільні установи, початкові школи та спортивні зали [11].

Рис. 4. Громадський комплекс: дитячий садок, школа, спортивний комплекс та будинок для літніх людей у м. Євле, Швеція [11,17].

У дитячому садочку шість відділень, розрахованих на 120 місць. Школа вміщує 570 учнів. Будинок для людей похилого віку складається з трьох поверхів і загалом з 80 квартир. Квартири мають житлову площу 31,5 квадратних метра, що складається з кімнати з кухонним куточком та великою функціональною ванною кімнатою. У кожному відділенні будинку для літніх людей по 10 квартир, є доступ до спільної кухні, вітальні та великому застланому балкону з видом на двір. На верхньому поверсі є велика тераса на даху, якою можуть скористатися мешканці. Балкони апартаментів виходять у двір дитячого садка та школи. Спортивна група комплексу представлена повно розмірним ігровим полем - спортивна зала розміром 40 x 20 метрів, яка обладнана для занять гімнастикою, гандболом, баскетболом, бадмінтоном, волейболом та міні-футболом [18].

Зустрічі між поколіннями у Данії. Huset Nyvang вже кілька років збирає покоління під одним дахом. Комплекс Huset Nyvang поділено на три блоки: «житловий район» з блоками для літніх мешканців, службову будівлю та інтегрований дитячий садок, останній вміщує близько 130 дітей віком від 0 до 5 років. Мета проєкту полягала в тому, щоб максимально інтегрувати функції та забезпечити соціальну взаємодію та діяльність між поколіннями. Тому центральні приміщення - кухня та оранжерея - розташовані між двома блоками та відкриті в обох напрямках (рис. 5) [11].

Рис. 5. Комплекс Huset Nyvang від Friis & Moltke у м.Рандерс, Данія [11, 19].

Крістіна Мьоллер Гансен, архітектор Friis & Moltke, зазначає: «Найчастіше до людей похилого віку приходять діти. В середині вони можуть зустрічатися в оранжереї, наприклад, де діти можуть малювати або займатися іншими видами діяльності. Надворі діти досліджують пішохідні доріжки між житловими

блоками. Ці місця зустрічей дозволяють дітям бути творчими та активними, тоді як люди похилого віку можуть або приєднатися, або спостерігати. Частково закрита площа є хорошим прикладом цього. Те ж саме стосується шляху, що з'єднує житлові блоки. Метою було створити життєствердне середовище. Люди похилого віку можуть не брати активної участі, але вони дуже насолоджуються можливістю спостерігати за всіма діями на відстані» [11, 19].

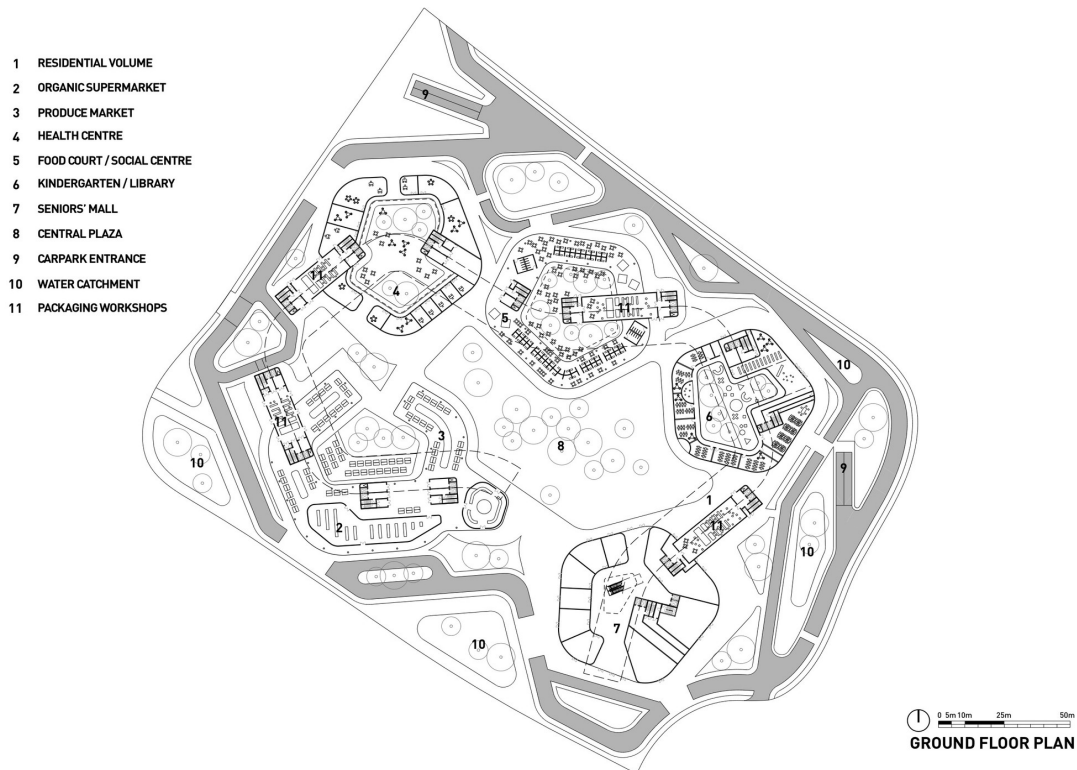
Якщо говорити про окремі футуристичні концепти архітектури, що об'єднує покоління, доцільно згадати пропозицію компанії SPARK Architects для Сінгапуру. В Азії стрімко відбувається процес старіння. Очікується, що кількість людей у віці 65 років і старше в Азії зросте на 314 % з 207 мільйонів у 2000 році до 857 мільйонів у 2050 році. Сінгапур — одне з семи повністю урбанізованих місць — місто-держава без внутрішньої території. У 1960-х роках близько чверті території Сінгапуру все ще займало 20 000 ферм, які вирощували овочі, фрукти, каучук, тютюн, спеції та орхідеї. Розводили свиней і птицю. Відтоді фермери звільнили місце для інфраструктурних проєктів, житла та промисловості. Ще 10 років тому щоб вирішити проблеми, пов'язані зі старінням населення Азії та дефіцитом їжі, SPARK оприлюднив концептуальний проєкт, який поєднує доступне житло для пенсіонерів із міським сільським господарством. Пропозиція під назвою «Home Farm» об'єднує вертикальне аквапонне землеробство та озеленення ґрунту на даху з житлом високої щільності, розробленим для людей похилого віку, яке забезпечує мешканцям бажане садове середовище та можливості для працевлаштування після виходу на пенсію [20].

«Ми розробили цю концепцію для Сінгапуру, — говорить директор SPARK Стівен Пімбллі, — але існує потенціал для її застосування в будь-якому місці, де сприятимуть зростанню зелених листових овочів на фасадах і дахах будівель» (рис. 6) [20]. Загалом це приклад архітектурної концепції великого комплексу змішаної типології, в якому, крім житлової функції для літніх людей та, власне, функціоналу вертикальної ферми, передбачений широкий спектр громадських функцій: органічний супермаркет та інші магазини, центр здоров'я, соціально-психологічні служби, парковки та технічні приміщення тощо.

Для авторів статті цікавим фактом в цій концепції є наявність у комплексі розвиненого блоку громадської бібліотеки із дитячим садочком на першому поверсі цього великого комплексу (рис. 6 б, п. 6). Слід відзначити, також, що SPARK Architects роблять акцент на взаємозв'язку поколінь та створенні архітектурного простору, який покликаний оптимізувати соціальні та культурні зв'язки між ними.

А

Б

Рис.6. Концептуальна пропозиція «Home Farm» від SPARK Architects для Сінгапуру [20]: а – вигляд з висоти пташиного польоту; б – схема плану 1 поверху.

Висновки. Представлені архітектурні приклади та концепції різних країн поєднані між собою головною ідеєю – найуразливіші верстви населення (діти та літні люди) сьогодні потребують спеціальної уваги, не тільки з точки зору забезпечення соціальних, психологічних та економічних умов, а й оновленого підходу до створення архітектурного простору, що відповідав би вимогам сьогодення. Так, підсумовуючи відомості, можна окреслити низку типологічних поєднань (mixed-use) просторів, що об'єднують літніх людей та дітей:

- громадська відкрита бібліотека та будинок для літніх людей, з функцією для дітей у вигляді дитячого майданчику у спільному внутрішньому дворі;
- дитячій садок, що об'єднує дітей та літніх людей (intergenerational kindergarten) зі спільними зонами теплиці та приготування їжі, в якому інтеграційна складова посилена наявністю психологічної служби, що доступна всім користувачам;
- школа із будинком для проживання літніх людей, яка зонована горизонтально та має спільні спортивні і громадські зони та велику терасу, що призначена для користування і пенсіонерами і школярами;
- громадський комплекс: дитячий садок, школа, спортивний комплекс та будинок для літніх людей – централізовано-блокованого типу, в якому кожна функціональна група має свій блок, свої та спільні майданчики, а інтеграційною функціональною складовою є спільна вітальня та крита тераса.
- комплекс-містечко з корпусами для осіб похилого віку та блоком дитячого садочка, має оранжерею та приміщення для гуртків, які призначені для спільних занять дітей та літніх людей;
- концептуальне поєднання ідей вертикального фермерства із житлом для осіб похилого віку, громадською бібліотекою і дитячим садком.

Багатофункціональна архітектура, змішана типологія просочується у архітектурно-організаційні структури закладів, які донедавна були досить жорстко нормовані та займали специфічну окрему нішу в архітектурній типології. Наразі будівлі таких закладів, насправді, є ще поодинокими прикладами, експериментальними будівлями. Але, вже зрозуміло, що така сучасна тенденція зацікавлює не тільки окремі громади, а й стає спеціальним інструментом, що має певні відповіді на зміни у суспільному устрої в складних демографічних, соціальних та економічних умовах.

Список джерел

1. Кравченко І. Л. Теоретичні основи формування архітектури закладів неформальної освіти [Текст] : автореф. дис. д-ра архітектури: 18.00.01 / Кравченко Ірина Леонідівна; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. - Київ, 2021. – 45 с.: рис.
2. Iryna L. Kravchenko. Impact of socioeconomic factor on architectural formation of buildings for non-formal education in Ukraine. SPACE&FORM. Szczecin, 2019. No 39/2019. P. 45-56. DOI: <https://doi.org/10.21005/pif.2019.39.B-02>.
3. Кравченко І.Л., Акопник С.В. Архітектура закладів неформальної освіти за кордоном у період їх інтенсивного розвитку та розгалуження (1941 – 1956 роки). *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*. Київ: КНУБА, 2022. Вип. 62. С. 3–14. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.3-14>.

4. Кравченко І. Л., Гершуні О. М., Мулеєва В. Г. Методи реновації дитячих позашкільних закладів та їх територій в умовах історичної забудови. *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*. Київ: КНУБА, 2016. Вип. 46. С. 419-423.
5. Кравченко І. Л., Мулеєва В. Г. Тенденції розвитку дитячих позашкільних закладів. *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*. Київ: КНУБА, 2016. Вип. 44, С. 267-272.
6. Кравченко І.Л., Акопник С.В. Тенденції розвитку архітектури соціальних закладів для громадян похилого віку. Досвід Японії. *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*. Київ: КНУБА, 2024. Вип. 69. С. 26–40. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.69.26-40>
7. Кравченко І.Л., Акопник С.В. (2024). Фактори впливу та характерні прийоми формування архітектури закладів для літніх людей. *Просторовий розвиток*. Київ: КНУБА, 2024. Вип. 8. С. 80–92. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.8.80-92>
8. Обиночна З.В. Функціонально-планувальна організація центру для спільного тимчасового перебування осіб похилого віку та дітей-сиріт. *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*. Київ: КНУБА, 2022. Вип. 62. С. 292–303. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.292-303>.
9. Rethinking Intergenerational Housing. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.matterarchitecture.uk/research/intergenerational-housing/> (дата звернення 17.09.2024).
10. Anna Martyka, & Zuzanna Chmura. Bridging the gap between children and seniors: the architectural design of intergenerational spaces in Grodzisko Dolne, Poland. *Journal of Civil Engineering, Environment and Architecture*, Rzeszów, Poland: Rzeszow University of Technology, 2023. Vol.70, P. 31 -41. DOI: <https://doi.org/10.7862/rb.2023.3>
11. Learning and joy for children and the elderly [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.troldtekt.com/themes/architecture-for-seniors/learning-and-joy-for-children-and-the-elderly/> (дата звернення 17.09.2024).
12. Об'єднанні покоління: літні люди навчаються та зцілюються разом із дітьми. Освіторія. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://osvitoria.media/experience/ob-yednanni-pokolinnya-litni-lyudy-navchayutsya-ta-ztsilyuyutsya-razom-iz-ditmy/> (дата звернення 17.09.2024).
13. Generations United focuses on strategic areas critical to intergenerational connections. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.gu.org/explore-our-topics/> (дата звернення 17.09.2024).
14. Matthew Usher. To Design for the Elderly, Don't Look to the Past. ArchDaily. 30 Oct 2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу:

<https://www.archdaily.com/904759/to-design-for-the-elderly-dont-look-to-the-past>

(дата звернення 17.09.2024).

15. "Sant Antoni - Joan Oliver Library / RCR Arquitectes". ArchDaily. 13 Sep 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу:

<https://www.archdaily.com/536548/sant-antoni-joan-oliver-library-rcr-arquitectes>

(дата звернення 17.09.2024).

16. School meets nursing home in Gothenburg. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.hemsoe.com/projects/silverkallan/> (дата звернення 17.09.2024).

17. Hemlingborg i Gävle. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://whitearkitekter.com/se/projekt/hemlingborg-i-gavle/> (дата звернення 17.09.2024).

18. Hemlingborg. Gävle kommun . [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.gavle.se/kommunens-service/bygga-trafik-och-miljo/planer-och-samhallsbyggnadsprojekt-i-gavle/gavle-vaxer/hemlingborg/> (дата звернення 17.09.2024).

19. Peter Green Melgaard. Årets sundhedsbyggeri 2017: Huset Nyvang i Randers. Nohrcon. 8 november 2017. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://nohrcon.dk/nyhed/aarets-sundhedsbyggeri-2017-huset-nyvang-i-randers/> (дата звернення 17.09.2024).

20. Karissa Rosenfield. SPARK Proposes Vertical Farming Hybrid to House Singapore's Aging Population. ArchDaily. 01 Dec 2014. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.archdaily.com/573783/spark-proposes-vertical-farming-hybrid-to-house-singapore-s-aging-population-2> (дата звернення 17.09.2024).

References

1. Kravchenko, I. L. (2021), Teoretychni osnovy formuvannya arkhitektury zakladiv neformal'noyi osvity [Theoretical bases of formation of architecture of non-formal education institutions], *Synopsis of Doctoral dissertation*, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, UA, 45 p. (in Ukrainian)

2. Iryna L. Kravchenko (2019) Impact of socioeconomic factor on architectural formation of buildings for non-formal education in Ukraine. *SPACE&FORM*. Szczecin, No 39/2019. pp. 45-56. DOI: <https://doi.org/10.21005/pif.2019.39.B-02> (in English)

3. Kravchenko, I., & Akopnyk S. (2022). Architecture of informal education institutions abroad during their intensive development and branching (1941 - 1956)], *Current Problems of Architecture and Urban Planning*, (62), 3–14. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.3-14> (in Ukrainian)/

4. Kravchenko I. L., Gershuni O. M., Muleeva V. G. (2016), Metody renovatsiyi dytyachykh pozashkil'nykh zakladiv ta yikh terytoriy v umovakh istorychnoyi zabudovy [Methods of renovation of children's out-of-school institutions and their territories in the conditions of historical buildings environment]. *Current Problems of Architecture and Urban Planning*, (46), 419-423 (in Ukrainian).

5. Kravchenko I. L., Muleeva V. G. (2016), Tendentsiyi rozvytku dytyachykh pozashkil'nykh zakladiv [Trends in the development of children's out-of-school institutions]. *Current Problems of Architecture and Urban Planning*, (44), 267-272 (in Ukrainian).

6. Kravchenko, I. L., & Akopnyk, S. (2024). Architecture development tendencies of social facilities for elderly citizens. Japan experience. *Current Problems of Architecture and Urban Planning*, (69), 26–40. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.69.26-40> (in Ukrainian).

7. Kravchenko, I. L., & Akopnyk, S. (2024). Factors of influence and characteristic techniques of forming the architecture of buildings for the elderly. *Spatial Development*, (8), 80-92. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.8.80-92> (in Ukrainian).

8. Obynochna Z.V. (2022). Functional and planning organization of a shared accommodation centre for the elderly and orphans. *Current Problems of Architecture and Urban Planning*, (62), 292–303. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.292-303> (in Ukrainian).

9. Rethinking Intergenerational Housing. <https://www.matterarchitecture.uk/research/intergenerational-housing/> (accessed 17.09.2024) (in English).

10. Anna Martyka, & Zuzanna Chmura. (2023). Bridging the gap between children and seniors: the architectural design of intergenerational spaces in Grodzisko Dolne, Poland. *Journal of Civil Engineering, Environment and Architecture*, 70, 31-41. <https://doi.org/10.7862/rb.2023.3> (in English).

11. Learning and joy for children and the elderly. <https://www.troldtekt.com/themes/architecture-for-seniors/learning-and-joy-for-children-and-the-elderly/> (accessed 17.09.2024) (in English).

12. Generations United: Elderly Learn and Heal Together with Children. Osvitoria. 07.06.2019. <https://osvitoria.media/experience/ob-yednanni-pokolinnya-litni-lyudy-navchayutsya-ta-ztsilyuyutsya-razom-iz-ditmy/> (accessed 17.09.2024) (in Ukrainian).

13. Generations United focuses on strategic areas critical to intergenerational connections. <https://www.gu.org/explore-our-topics/> (accessed 17.09.2024) (in English).

14. Matthew Usher. To Design for the Elderly, Don't Look to the Past. ArchDaily. 30.10.2018. <https://www.archdaily.com/904759/to-design-for-the-elderly-dont-look-to-the-past> (accessed 17.09.2024) (in English).
15. Sant Antoni - Joan Oliver Library / RCR Arquitectes . ArchDaily. 13.09.2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.archdaily.com/536548/sant-antoni-joan-oliver-library-rcr-arquitectes> (accessed 17.09.2024) (in English).
16. School meets nursing home in Gothenburg. <https://www.hemsoe.com/projects/silverkallan/> (accessed 17.09.2024) (in English).
17. Hemlingborg i Gävle. <https://whitearkitekter.com/se/projekt/hemlingborg-i-gavle/> (accessed 17.09.2024) (in Swedish).
18. Hemlingborg. Gävle kommun. 29.01.2024. <https://www.gavle.se/kommunens-service/bygga-trafik-och-miljo/planer-och-samhallsbyggnadsprojekt-i-gavle/gavle-vaxer/hemlingborg/> (accessed 17.09.2024) (in Swedish).
19. Peter Green Melgaard. Årets sundhedsbyggeri 2017: Huset Nyvang i Randers. Nohrcon. 8.11. 2017. <https://nohrcon.dk/nyhed/aarets-sundhedsbyggeri-2017-huset-nyvang-i-randers/> (accessed 17.09.2024) (in Danish).
20. Karissa Rosenfield. SPARK Proposes Vertical Farming Hybrid to House Singapore's Aging Population. ArchDaily. 01.12.2014. <https://www.archdaily.com/573783/spark-proposes-vertical-farming-hybrid-to-house-singapore-s-aging-population-2> (accessed 17.09.2024) (in English).

Annotation

Iryna L. Kravchenko, D.Sc., Professor of the Department of Theory of Architecture and architectural design, Kyiv National University of Construction and Architecture.

Olga Gershuni, Associate professor of the Department of Theory of Architecture and architectural design, Kyiv National University of Construction and Architecture.

Intergenerational spaces – space that unites generations: architecture that unites elderly people and children

The article presents an analytical overview of the concepts and examples of the formation of architecture that unites generations: the elderly and children. According to local specifics, specialist architects from different countries are considering the possibility of such a combination and its reflection in architecture. The information is illustrated with examples of how such a combination of generations is functionally solved with the help of various methods and ways, and it forms a special environment that is both clearly zoned and generally accessible to different age groups of users.

The presented architectural examples and concepts from different countries are connected by the main idea - the most vulnerable groups of the population (children

and the elderly) today need special attention, not only in terms of ensuring social, psychological and economic conditions but also an updated approach to creating architectural space to meet the requirements of the present. In the article, several typological combinations (mixed-use) of spaces that unite elderly people and children are outlined: a public open library and a nursing home, with a function for children in the form of a playground in a common courtyard; an intergenerational kindergarten with a common greenhouse and cooking areas, in which the presence of a psychological service available to all users enhances the integration component; a school with a home for the elderly, which is zoned horizontally and has common sports and social areas and a large terrace intended for use by both retired persons and schoolchildren; a community centre - a kindergarten, a school, a sports complex and a nursing home in which each functional group has its block, common areas, and the integrative functional component is a common living room and a covered terrace; a town complex with buildings for the elderly and a kindergarten block has a greenhouse and premises for clubs, which are intended for joint activities of children and the elderly; a conceptual combination of vertical farming ideas with housing for the elderly, a public library and a kindergarten.

Mixed-use architecture seeps into the architectural and organizational structures of institutions that were recently quite strictly standardized and occupied a specific separate niche in architectural typology. It is already clear that such a modern trend is of interest not only to individual communities but is also becoming a special tool that has specific responses to changes in the social structure in difficult demographic, social and economic conditions.

Keywords: architecture of social institutions; buildings of mixed typology; architecture for the elderly and children; intergenerational spaces; vertical farms.